

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่สองในไทย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่สองของไทยเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2480 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรก เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ซึ่งมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมตามที่กำหนดใน “พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 ฉบับที่ 2” ครบวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ในวันที่ 9 ธันวาคม 2480

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง¹

1.1 “พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ ฉบับที่ 2 ซึ่งบังคับใช้สำหรับการเลือกตั้งครั้งแรก ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม และตรา “พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” เพื่อให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรง ซึ่งกำหนดให้แต่ละเขตเลือกตั้ง “ราษฎรในเขตนั้นเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้คนหนึ่ง” โดยใช้ “เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง” “ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนราษฎร เกินกว่า 200,000 คน ให้จังหวัดนั้นมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีกเขตหนึ่งต่อจำนวนราษฎรทุก 200,000 คน” ซึ่งจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา “ตามปกติให้ใช้เขตตำบลหนึ่งเป็นหน่วยลงคะแนนหน่วยหนึ่งและในหน่วยลงคะแนนหน่วยหนึ่งให้มีที่เลือกตั้งแห่งหนึ่ง”

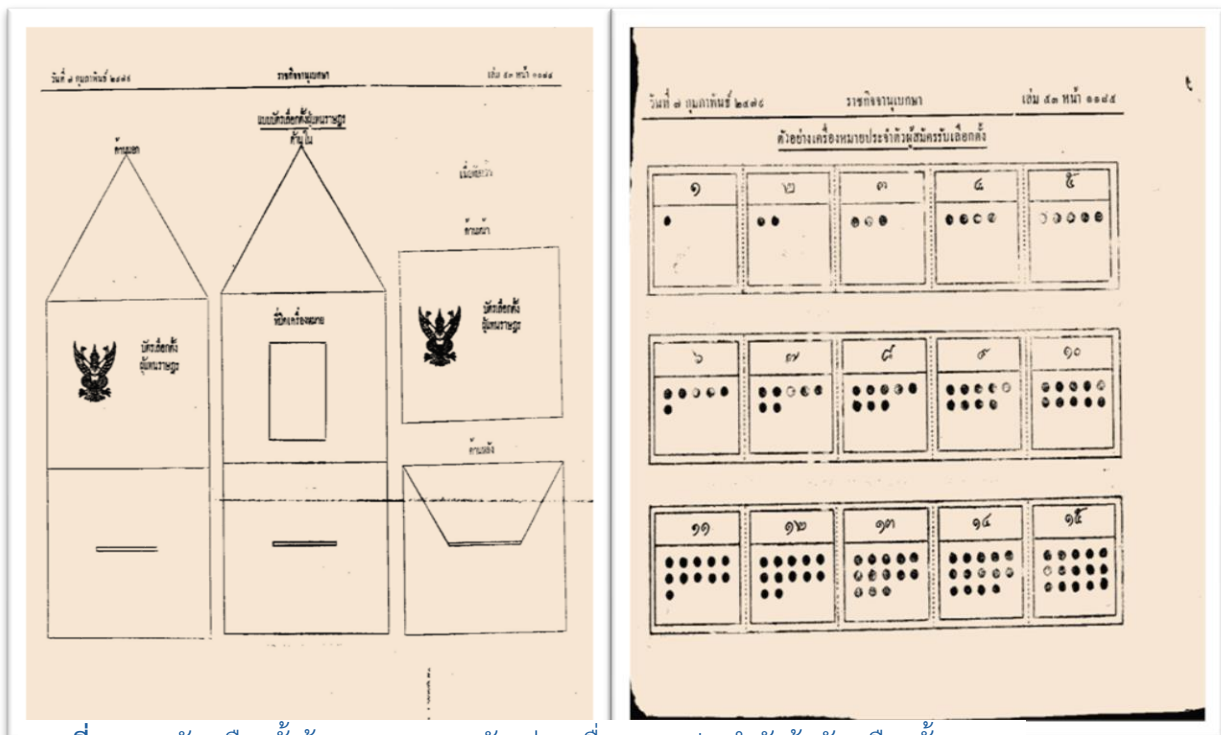
สำหรับอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ ในวันแรกแห่งระยะเวลาซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งในพระราชกฤษฎีกา ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๓ ปีบริบูรณ์ มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประถมศึกษาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงฯ รับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น อนึ่ง ห้ามมิให้ข้าราชการหรือพนักงานเทศบาลซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำจังหวัดใดสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดนั้น แต่สามารถสมัครรับเลือกในจังหวัดอื่นได้ และถ้าได้รับเลือกตั้งแล้วต้องลาออกจากตำแหน่งประจำการ แต่ให้มีสิทธิได้บำเหน็จบำนาญได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ถ้าเป็นข้าราชการทหารอาจจะได้รับเบี้ยหวัดแทนบำนาญตามระเบียบของทหารก็ได้ อนึ่ง เมื่อออกจากสมาชิกภาพโดยไม่มีความเสียหายแล้วสามารถเข้ารับราชการในตำแหน่งชั้นเดียวกับตำแหน่งประจำการเดิมได้ นอกจากนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องวางเงินประกันการสมัครเป็นจำนวนเงิน 300 บาท ซึ่งจะได้รับคืนเมื่อเสร็จการเลือกตั้งแล้ว เว้นแต่ไม่ได้รับเลือกตั้งและได้คะแนนเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละ 5 ของจำนวนคะแนนทั้งสิ้นในเขตเลือกตั้งที่สมัคร หรือถอนการสมัครเองจะต้องถูกริบเงิน

ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนตั้งแต่เวลา 07.00-17.00 นาฬิกา การลงคะแนนเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนได้คะแนนเดียวและต้องไปลงคะแนนด้วยตนเอง ให้คณะกรรมการอำเภอส่งรายงานการเลือกตั้งไปยังคณะกรรมการจังหวัด และให้คณะกรรมการจังหวัดรวมยอดคะแนนการเลือกตั้งและประกาศ

¹ ชื่อกฎหมายและเนื้อหาของกฎหมายที่อยู่ในเครื่องหมายอัฒประกาศ (“ ”) สะกดคำโดยยึดตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามปีที่อ้างถึง ซึ่งอาจสะกดคำต่างจากปัจจุบัน

ผลการเลือกตั้งโดยเร็วแล้วรายงานไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานไปยังสภาผู้แทนราษฎร ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้คะแนนมากที่สุดในเขตเลือกตั้งใดให้ถือว่าผู้สมัครนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ในกรณีที่คะแนนมากที่สุดเท่ากันให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้คะแนนเท่ากันจับสลากว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งต่อหน้าคณะกรรมการจังหวัด แต่ถ้า “ในเขตเลือกตั้งใดมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวให้ถือว่าผู้สมัครนั้นพลเมืองได้เลือกตั้งแล้วโดยไม่ต้องลงคะแนนเลือกตั้ง”

1.2 “กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2479 ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศ “กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” กำหนดให้บัตรเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใช้กระดาษขาว ด้านนอกมีตราครุฑและข้อความว่า

ภาพที่ 1 แบบบัตรเลือกตั้งผู้แทนราษฎรและตัวอย่างเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครเลือกตั้ง
ที่มา: กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479, 2479

“บัตรเลือกตั้งผู้แทนราษฎร” ด้านในตอนกลางใช้สำหรับปิดเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีข้อความว่า “ที่ปิดเครื่องหมาย” สำหรับเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ใช้เลขเรียงตามลำดับตั้งแต่เลข 1 เป็นต้นไป โดยให้พิมพ์เครื่องหมายบนกระดาษขาวขนาด 4 เซนติเมตร และมีจุดเท่าจำนวนเลขกำกับไว้ ส่วนการลงเครื่องหมายให้ใช้วิธีปิดเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งลงในบัตรเลือกตั้งด้านในตอนกลาง

1.3 “พระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2480” เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2480 ราชกิจจานุเบกษาได้มีการประกาศ “พระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2480” ซึ่งกำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นต้นไปโดยการยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งให้ยื่นได้ในระยะเวลาระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2480 และให้คณะกรรมการจังหวัดแห่งจังหวัดที่เขตเลือกตั้งตั้งอยู่กำหนดวันเลือกตั้งในเขตนั้นในระยะเวลาระหว่างวันที่ 1-30 พฤศจิกายน 2480

1.4 “พระราชกฤษฎีกาแบ่งเขตเลือกตั้ง พุทธศักราช 2480” ได้กำหนดให้จังหวัดที่แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 4 เขต คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดที่แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต ได้แก่ จังหวัดพระนคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดที่แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (เปลี่ยนชื่อเป็นจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2481) จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดลำปาง จังหวัดสงขลา และจังหวัดสุรินทร์ รวมมีจังหวัดที่แบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่า 1 เขต จำนวน 15 จังหวัด/36 เขต ส่วนจังหวัดอื่นอีก 55 จังหวัดมี 1 เขต รวมมีจังหวัดทั้งสิ้น 70 จังหวัด/91 เขต

2. ผลการเลือกตั้ง

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2480 เป็นวันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่สอง ซึ่งทำให้การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรงครั้งแรกของไทยเกิดขึ้นก่อนที่สมาชิกประเภทที่

ภาพที่ 2 ป้ายหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรก
ที่มา: ว่าที่ ส.ส. หาเสียงในการเลือกตั้งครั้งแรกของไทย, โดยเสมียนนารี, 2560, สืบค้นจาก https://www.silpa-mag.com/news/article_12803

1 จะครบวาระในวันที่ 9 ธันวาคม 2480 ซึ่งน่าจะมีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินงานของสภาเกิดความต่อเนื่อง เพราะช่วงเวลาที่สมาชิกประเภทที่ 1 ครบวาระนั้น สมาชิกประเภทที่ 2 ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป ประกอบกับมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 กำหนดให้การประชุมครั้งแรกนับแต่การเลือกตั้งเสร็จแล้วต้องเกิดขึ้นภายในเวลา 90 วัน ซึ่งทำให้มีระยะเวลามากพอที่จะจัดการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จก่อนที่สมาชิกประเภทที่ 1 จะครบวาระ อีกทั้งรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้กำหนดว่าการเลือกตั้งจะต้องเกิดขึ้นภายหลังจากที่สมาชิกประเภทที่ 1 ครบวาระ 4 ปีแล้ว แต่มาตรา 17 ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่ง “พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” มาตรา 5 กำหนดว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจะทำได้ต่อเมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรแล้ว

การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง จำนวน 91 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าชุดก่อน 13 คน และเมื่อรวมกับสมาชิกประเภทที่ 2 อีก 91 คน (เดิมมี 78 คน แต่งตั้งเพิ่ม 13 คน เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ 1) ทำให้สภาชุดนี้มีสมาชิกทั้งหมด 182 คน มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 6,123,239 คน มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,462,535 คน คิดเป็นร้อยละ 40.22 ทั้งนี้ หากนำจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดมาคำนวณหาค่าร้อยละของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด พบว่า จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.50 และจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.24

3. การดำรงตำแหน่งประธานสภาและรองประธานสภา²

ภายหลังการเลือกตั้งได้มีการตรา “พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2480” ซึ่งกำหนดเปิดประชุมในวันที่ 10 ธันวาคม เนื่องจากตรงกับ

ภาพที่ 3 พระยามานวราชเสวี (พลอด-วิเชียร ณสงขลา)
ที่มา: พระยามานวราชเสวี: ภาษิมรดกต้อง
“ยุติธรรม”, 2559, สืบค้นจาก https://www.silpa-mag.com/quotes-in-history/article_1079

วันรัฐธรรมนูญ และสภาได้ประชุม ครั้งที่ 1/2480 ในวันเดียวกัน ซึ่งที่ประชุมสภาได้มีการลงมติเลือกตำแหน่งประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วยการเขียนชื่อในบัตรลงคะแนน โดยพระยามานวราชเสวี (พลอด-วิเชียร ณสงขลา) ได้รับเลือกเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร พระยาวิฑูรธรรมพิเนต (โต๊ะ อัมระนันท์) ได้รับเลือกเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ 1 และนายพันเอก พระประจักษ์ปัจฉิม (พุก มหาดีลก) ได้รับเลือกเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามมติของที่ประชุมที่ให้ให้มีรองประธานสภา 2 ตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามมาตรา 22 ของรัฐธรรมนูญฯ กำหนดว่า สภาสามารถเลือกรองประธานนายหนึ่งหรือหลายนายก็ได้ อนึ่ง ในช่วงวาระของสภาชุดนี้มีการเลือกตั้งตำแหน่งประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรทุกสมัยสามัญประจำปี

ในปีถัดมาได้มีการตรา “พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2481” โดยกำหนดเปิดประชุมในวันที่ 24 มิถุนายน และสภาได้ประชุมครั้งที่ 1/2481 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน ที่ประชุมสภาได้เลือกพระยามานวราชเสวี (พลอด-วิเชียร ณสงขลา) เป็นประธานสภา

² การสะกดชื่อ นามสกุล และการใส่บรรดาศักดิ์/ทินนามร่วมกับชื่อ นามสกุลของผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานสภา ยึดตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามปีที่อ้างถึง ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในประกาศแต่ละฉบับ

4. การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี³

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2480 ซึ่งมีการประชุมสภาครั้งที่ 2/2480 ที่ประชุมสภาได้มีการหารือเป็นการภายในเพื่อฟังความเห็นว่ามีใครสมควรเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ไม่ได้กำหนดให้สภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ระบุเพียงพระมหากษัตริย์ทรงตั้งคณะรัฐมนตรีประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอย่างน้อย 14 นาย แต่ไม่เกิน 24 นาย โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีก 14 นาย ต้องเลือกจากสมาชิกสภา โดยผู้ได้รับการตั้งไม่ต้องลาออกจากสมาชิกภาพ และให้ประธานสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2480 ได้มีพระบรมราชโองการประกาศตั้งนายกรัฐมนตรี คือ นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) และประกาศตั้งรัฐมนตรี 18 นาย ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการ จำนวน 8 นาย รัฐมนตรีช่วยว่าการ จำนวน 3 นาย และรัฐมนตรี จำนวน 7 นาย นับเป็นคณะรัฐมนตรีคณะที่ 8 และเป็นการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) วาระสุดท้าย ซึ่งรัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภาเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2480 โดยสภาได้ลงมติไว้วางใจแก่รัฐบาลด้วยการลงคะแนนลับ สำหรับสมาชิกที่ไว้วางใจให้ลงเสียง ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยให้ลงเสียงน้ำเงิน ซึ่งรัฐบาลได้รับความไว้วางใจ 99 เสียง ต่อ 19 เสียง (เสียงที่เสีย 6 เสียง) ทั้งนี้ ขอยกสาระสำคัญของคำแถลงนโยบายของรัฐบาลมาเสนอ ดังนี้

รัฐบาลนี้มีนโยบายที่จะดำเนินการก้าวหน้าต่อไปตามหลัก 6 ประการ ในการประดิษฐานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม คือ หลักเอกราช 1 หลักความสงบภายใน 1 หลักเศรษฐกิจ 1 หลักสิทธิเสมอภาค 1 หลักเสรีภาพ 1 และหลักการศึกษา 1 หลักสิทธิเสมอภาคและหลักเสรีภาพนั้น ได้รับผลสำเร็จแล้วตามความในรัฐธรรมนูญ

เมื่อนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาได้บริหารประเทศไประยะหนึ่งได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ เนื่องจากในคราวประชุมครั้งที่ 21/2481 วันที่ 10 กันยายน 2481 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา “ญัตติร่างข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2481” ของนายถวิล อุดล ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด ที่เสนอให้มีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 68 เพื่อให้รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณอย่างละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น แต่รัฐบาลไม่เห็นด้วยกับการเสนอให้มีการแก้ไข อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมได้ลงคะแนนลับและมีมติรับหลักการแห่งร่างข้อบังคับดังกล่าว ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงตัดสินใจยุบสภา โดยเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2481 ราชกิจจานุเบกษาได้มีประกาศ “พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2481” ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในระบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาของไทยที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 ใหม่ ภายใน 90 วัน นับแต่วันประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 35 และมาตรา 66 ของรัฐธรรมนูญฯ โดยมีคำแถลงการณ์ของรัฐบาลที่สำคัญซึ่งปรากฏในพระราชกฤษฎีกายุบสภาฯ ฉบับนี้ ดังนี้

³ การสะกดชื่อ นามสกุล และการใส่บรรดาศักดิ์/ทินนามร่วมกับชื่อ นามสกุลของผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ยึดตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามปีที่อ้างถึง ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในประกาศแต่ละฉบับ

ด้วยในการประชุมเมื่อวันที่ 10 กันยายน ศกนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาญัตติของสมาชิก ขอแก้ไขข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 68 เกี่ยวกับ การเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพื่อพิจารณารับหลักการขั้นต้นในสภาผู้แทนราษฎร ผู้เสนอต้องการให้แสดงบัญชีรายละเอียดแสดงหลักเกณฑ์การคำนวณภาษีอากร สถิติต่าง ๆ จำนวนคน และรายละเอียดอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก...แม้จะได้แสดงให้เห็นทางเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับในการแก้ไขข้อบังคับเช่นนี้ก็ดี ผู้โต้แย้งก็ยังมีหาสนใจที่จะฟังเหตุผลไม่... สมาชิกฝ่ายผู้แทนราษฎรก็เสนอญัตติให้รวบรัดการพิจารณาและเสนอให้ลงมติโดยไม่ให้ออกาส รัฐบาลแถลงชี้แจงอีก วิธีการตั้งนี้เป็นวิธีช่วงชิงเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรมในที่สุดสภาฯ ได้ลงมติ รับหลักการแห่งร่างข้อบังคับนั้น...นายกรัฐมนตรีได้เสนอเรื่องนี้แต่คณะผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ให้ทราบความประสงค์ของคณะรัฐมนตรีที่จะขอลาออกจากหน้าที่ แต่คณะผู้สำเร็จ ราชการแทนพระองค์เห็นว่าสภาพการของโลกในเวลานี้อยู่ในระหว่างความปั่นป่วนคับขัน ประกอบกับจะต้องเตรียมการรับเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสู่พระนคร รัฐบาลขณะนี้ควร จะบริหารราชการของประเทศต่อไป เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลก็เห็นมีทางเดียวที่จะดำเนินตามวิถี รัฐธรรมนูญ คือ ยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นทางที่ราษฎรจะได้เลือกตั้งผู้แทนมาใหม่ ดังที่ได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกาแล้ว

บรรณานุกรม

- “กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” (7 กุมภาพันธ์ 2479). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 53, น. 1167-1186.
- จังหวัดชวชนันท์**. (24 ตุลาคม 2565). สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดชวชนันท์
- “บอกแก้” (28 พฤศจิกายน 2481). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 55, น. 2964.
- “ประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่องตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2479 (ฉบับที่ 3)” (11 ตุลาคม 2479). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 53, น. 1771-1772.
- พระยามานวราชเสวี: ภาษีมรดกต้อง “ยุติธรรม”** (27 มกราคม 2559). สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก https://www.silpa-mag.com/quotes-in-history/article_1079
- “พระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2480” (9 สิงหาคม 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 889-890.
- “พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนนามจังหวัดและอำเภอบางแห่ง พุทธศักราช 2481” (14 พฤศจิกายน 2481). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 55, น. 658-666.
- “พระราชกฤษฎีกาแบ่งเขตเลือกตั้ง พุทธศักราช 2480” (9 สิงหาคม 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 891-901.
- “พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479” (15 พฤศจิกายน 2479). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 570-597.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” (10 ธันวาคม 2475). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 49, น. 529-551.
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2480**. (ม.ป.ป.). สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/UMZTR>
- “คำแถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี 23 ธันวาคม 2480” (3 มกราคม 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 2327-2337.
- “ประกาศตั้งนายกรัฐมนตรี” (21 ธันวาคม 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 1465-1466.
- “ประกาศตั้งประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร” (13 ธันวาคม 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 1397-1398.
- _____. (30 มิถุนายน 2481). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 55, น. 247-248.
- “ประกาศตั้งรัฐมนตรี” (21 ธันวาคม 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 1467-1469.
- “พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2481” (11 กันยายน 2481). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 55, น. 405-412.
- “พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2480” (29 พฤศจิกายน 2480). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 54, น. 1340-1341.
- “พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2481” (20 มิถุนายน 2481). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 55, น. 200-201.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” (10 ธันวาคม 2475). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 49, น. 529-551.
- “สถิติการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2” (3 มกราคม 2499). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 73 ตอนที่ 2, น. 64-69.
- สภาผู้แทนราษฎรไทย ชุดที่ 2**. (31 ธันวาคม 2465). สืบค้น 4 มกราคม 2566, จาก th.wikipedia.org/wiki/สภาผู้แทนราษฎรไทย_ชุดที่_2

- เสมียนนารี. (8 พฤศจิกายน 2560). ว่าที่ ส.ส. หาเสียงในการเลือกตั้งครั้งแรกของไทย. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก https://www.silpa-mag.com/news/article_12803
- หอสมุดรัฐสภา. (ม.ป.ป.). สมุดภาพสมาชิกรัฐสภา 2475-2502. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/501864>
- _____. (ม.ป.ป.). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2480. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/384435>
- _____. (ม.ป.ป.). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2/2480. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/384446>
- _____. (ม.ป.ป.). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2480. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/384477>
- _____. (ม.ป.ป.). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2481. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/385034>
- _____. (ม.ป.ป.). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 21/2481. สืบค้น 4 มกราคม 2566 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/211790>